

at fritage Religionsunderviisningen fra den almindelige Skoleexamen, saa støtter jeg det derpaa, at der allerede har lydt Klager fra de paagjældende Personer, som have løst Sognebaandet, over de Forbringere, man stillede til deres Børn, naar de møde ved Examen og skulle lade sig overhøre i deres Religionskundskaaber. Der har i saa Henseende været indgivet Klager til Kirke- og Underviisningsministeriet, og Ministeriet har, naturligviis efterat have indhentet Erklæringer fra Skoledirektorerne og korresponderet med vedkommende Biskop, resolveret, at den paagjældende Skolebestyrelse er berettiget til at forordre, at Børnene, naar de møde ved Examen, skulle kunne gjøre Rede for et vist Affnit enten i Valles eller Balslevs Lærebog, saavel hvad Troestæren som hvad Sædelæren angaaer, foruden at de udenad skulle kunne fremsige de Skriftsteder, hvormed Værdommene i Bogen ere tilagte. Efter mit Begreb om Religionsfrihed forekommer denne Bestemmelse mig at være noget streng; jeg har ikke kunnet indsee, hvorpaa man har bygget den; jeg antager, at naar der er givet Valget mellem to Lærebøger, saa er Mening den, at naar man i vedkommende Almue-skole bruger den ene, saa skulle de Børn, som søge Friskolen, kunne gjøre Rede for, hvad der indeholdes i den, og at de, naar man i vedkommende Skole bruger den anden Lærebog, ligeledes skulle være forpligtede til at kunne gjøre Rede for denne Bogs Indhold. Det forekommer mig, som sagt, at denne Bestemmelse er noget streng. Den høitagtede Kirke- og Underviisningsminister udtalte sig forleden saa varmt for dem, der havde løst Sognebaandet, og han sagde: „Lad dog disse stakkels Sognebaandsløfere ikke betale to Gange“; men disse Sognebaandsløfere, hvorom der her er Tale, have frivillig valgt at betale to Gange; thi de hvide deres Skjærv og deres Afgifter til det offentlige Skolevæsen og saa betale de desuden for at faae deres Børn underviste i Friskolen og netop for at faae dem underviste efter deres Hjertes Begjær. Det forekommer mig derfor noget haardt, at uagtet de betale to Gange, netop for at faae deres Børn underviste saaledes, som de nu ansee for at være det Rette — thi det er jo et Særkjende

ved Samvittigheden og Samvittighedsfriheden, at det ikke staaer i Trediemands Magt at bestemme, hvad der for de Vedkommende er en Samvittighedsfag — at deres Børn desuagtet skulle være bundne til at kunne gjøre Rede for den Lærebog, som bruges i Almue-skolen. Naar man altsaa fastholder, hvad det er, det her gjælder om, nemlig ikke at trykke den private Underviisning mere, end det er nødvendigt, for at Staten kan sikke sig Kundskab om, at de Børn, som ikke søge den, blive tilstrækkelig underviste — jeg siger, naar man fastholder, at det kun er derom, det gjælder, og ikke om at holde det store eensartede Massineri vedlige, saa forekommer det mig, at der ikke kan være nogen som helst Betænkelighed ved at gaae ind paa den Forandring, jeg har tilladt mig at foreslaae i § 1 i Loven af 2den Mai 1855. Jeg skal for Diebliffet indskrænke mig til disse Bemærkninger, indtil jeg navnlig har hørt, hvorledes den høitagtede Kirke- og Underviisningsminister stiller sig til Sagen.

Rigt: Der kan vistnok efter de Udtalelser, der ere komne fra den ærede Forslagsstiller, være Grund til at tage det Forhold, Lovforslaget angaaer, under Overveielse, men det forekommer mig ikke, at Forslaget, som det er stillet om en Forandring af § 1 i Loven af 2den Mai 1855, er heldigt. Den ærede Forslagsstiller vil, at Forpligtelsen til at lade Børnene søge Skolen skal bortfalde for de Børn, hvis Forældre tilbeiebringe en Attest fra en i Folkekirken ansat Præst om, at Børnene have de Kundskaber, der ere fornødne, og fremlægge denne ved Examen. Det er altsaa en ved Folkekirken ansat Præst, der skal give denne Attest, og denne Præst kan da ikke blot være en fremmed Præst, men ligesaa godt Præsten i det Sogn, hvori Barnet, der skal have Fritagelse for Skolegang, er. Men hvad vil Følgen blive heraf? Vil det ikke blive et forvirret Forhold, naar der siges, at Præsten i Sognet kan give et Barn en saadan Attest? Barnets Forældre bringe Attesten ved Examen til Præsten selv, som er Medlem af Skolebestyrelsen, og Præsten antager denne Attest for gyldig og giver Barnet Fritagelse for Skolegang. Skolebestyrelsen mister derved den Myndighed, som